

На основе определенных критериев и уровней гражданской воспитанности студентов экспериментально проверен влияние туристско-краеведческой деятельности на гражданское воспитание студентов педагогических университетов. Экспериментально доказана эффективность разработанных и внедренных нами педагогических условий гражданского воспитания студентов.

Ключевые слова: студенты педагогических вузов, гражданская воспитанность, туризм, краеведческая деятельность, общественные ценности.

Annotation. Panchuk A.P. Impact of Tourist and Regional Activity on Civic Decency of Students of Teachers' Training Institutes.

Using certain criteria and standards of civic decency of students there has been experimentally examined the impact of tourist and regional activity on civic education of students of teachers' training institutes. The efficiency of worked out and introduced pedagogical conditions of civic education has been proved.

Key words: students of teachers' training institutes, civic decency, tourism, regional activity, social values.

Пасічник В. М.

Львівський державний університет фізичної культури

ВПЛИВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРАЛЬНО-РОЗВИВАЛЬНИХ М'ЯЧІВ НА ПОКАЗНИКИ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Фізичне та інтелектуальне становлення особистості дитини розглядається і здійснюється частіше ізольовано один від одного, в межах фізичного і розумового виховання, де кожному виду відповідають свої специфічні завдання, засоби і методи рішення. Одним з перспективних шляхів оптимізації фізичного виховання в дошкільних освітніх установах є впровадження інноваційних технологій, які спрямовані на інтегрований розвиток фізичних і розумових здібностей дітей. Розроблена і впроваджена експериментальна методика з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів дозволяє покращити показники розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку, сприяє успішній підготовці до школи.

Ключові слова: фізичне виховання, старший дошкільний вік, розумові здібності, інтегрально-розвивальні м'ячі

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні посилюється увага суспільства до вирішення проблем формування особистості, її своєчасного фізичного і психічного розвитку, стимулювання творчої активності. Особливого значення ці проблеми набувають у системі навчання і виховання дітей дошкільного віку, що відзначено в значній кількості законодавчих документів.

Дошкільний вік – це період, коли відбуваються найбільш інтенсивні процеси росту і розвитку організму, формування особистості дитини. Саме в цьому віці закладаються основи майбутнього стану здоров'я, фізичної підготовленості, розумової діяльності, які так необхідні для всебічного гармонійного розвитку дитини [1, 5].

В нинішній час традиційно зміст освітнього процесу в сфері фізичної культури пов'язаний головним чином з формуванням рухових умінь і навичок, розвитком фізичних якостей і недооцінкою спеціалістами взаємообумовленості і взаємозв'язку розвитку рухових функцій і розумових здібностей в процесі фізичного виховання, що обумовлює необхідність перетворень в системі навчання і виховання на основі якісно нової інтегративної парадигми, яка відображає єдність і узгодженість рухового і інтелектуального компоненту діяльності дітей. Питання фізичного і інтелектуального становлення особистості розглядаються і здійснюються частіше всього ізольовано один від одного, в межах фізичного і розумового виховання, де кожному виду відповідають свої специфічні завдання, засоби і методи рішення [2, 3].

Одним із інноваційних напрямків, який доповнює програму фізичного виховання дітей дошкільного віку є реалізація інтелектуальних і соціально-психологічних завдань, в сукупності, які складають культурологічний вектор даного процесу.

У зв'язку з цим ряд досліджень останнього десятиліття спрямовані на розробку і впровадження в практику фізичного виховання дітей дошкільного віку різноманітних технологій, програм і методик інтегрованого розвитку фізичних і розумових здібностей. Питанням інтегрованого фізичного та розумового розвитку дітей дошкільного віку присвячені дослідження як українських вчених (А. А. Пивовар, 2005; В. В. Поліщук, 2008; Н. Є. Пангелова, 2011; О. Г. Лахно, 2013) так і російських (М. О. Правдов, 2003; І. В. Стародубцева, 2004; Н. О. Фоміна, 2005; О. С. Трофімова, 2010).

За твердженням (Ж. Л. Козіна, О. Г. Лахно, 2011) для інтегрованого розвитку фізичних і розумових здібностей дітей доцільно застосування спеціального приладдя та інвентарю, оскільки в дошкільному віці спостерігається інтенсивний розвиток освоєння навколишнього світу, прагнення взаємодіяти з різними предметами. Але технічні розробки, які пропонуються дітям, спрямовані на розвиток фізичних якостей або розумових здібностей без їх інтеграції, крім того практично не застосовують елементи різних видів спорту [3].

Одним з перспективних напрямів, який спрямований на інтегрований розвиток фізичних і розумових здібностей є методика занять з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів. Дані м'ячі були розроблені авторським колективом Львівського державного університету фізичної культури під керівництвом професора Є. Н. Приступи (авторське свідоцтво на твір). Інтегрально-розвивальні м'ячі представлені в широкій кольоровій гамі із зображеннями букв алфавіту, цифр, різноманітних знаків і геометричних фігур [4].

Мета дослідження. Визначити вплив експериментальної методики з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів на показники розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичну літературу щодо проблематики дослідження.
2. Дослідити зміни показників розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку під впливом експериментальної методики.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи психодіагностики (Н. В. Карпенко, Т. В. Яценко, Р. С. Немов), методи математичної статистики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконується згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України за темою 3.6 «Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення» номер державної реєстрації № 0111U001169.

Організація дослідження. Дослідження були проведені на базі дошкільного навчального закладу № 165 м. Львова. У них взяли участь 60 дітей старшого дошкільного віку, з них 29 дівчат і 31 хлопець. Проведене попереднє дослідження дозволило розподілити дітей на дві групи: експериментальну (ЕГ) і контрольну (КГ) по 30 дітей в кожній, групи були однорідними за всіма показниками розумових здібностей ($p > 0,05$), розбіжностей між ними не спостерігалось.

Виклад основного матеріалу. Експериментальна методика побудована з урахуванням концептуальних завдань відповідно до Базової програми навчання і виховання дітей дошкільного віку «Я у світі» і програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», з метою забезпечення стартових можливостей для подальшого успішного шкільного навчання дітям старшого дошкільного віку, а також для вирішення завдання гармонійного розвитку дитини. У програмах наголошується про творчий і інноваційний підхід до вибору методів і прийомів освітньої діяльності в тому числі, і фізкультурно-оздоровчої. Варто зазначити, що всі сім ліній розвитку дитини у Базовій програмі «Я у світі» побудовані на ігровій діяльності, оскільки визначальним і провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра. Саме тому зміст експериментальної методики склали ігрові вправи, рухливі ігри, естафети та ігри і вправи з елементами спорту (баскетбол, футбол, волейбол), які містили розумову складову і за своєю спрямованістю відповідали вимогам програмного матеріалу. ігровий матеріал використовувався на заняттях з фізичного виховання, і додатково в деяких формах протягом дня (ранкова гімнастика, рухливі ігри на прогулянці). Слід підкреслити, що заняття було спрямоване на інтеграцію різних видів діяльності, де вирішуються освітні, оздоровчі і виховні завдання. Підбір засобів реалізовувався таким чином, щоб вони за своїм змістом знаходились в «зоні найближчого розвитку» дитини, як фізичного так і розумового. Основний акцент ми зробили на розвитку тих фізичних здібностей, які в більшій мірі взаємопов'язані з розвитком психічних процесів дітей (пам'яті, уваги, мислення, мовлення, сприйняття), тобто обґрунтований вибір оптимальних видів рухів, найбільш відповідних особливостям протікання психічних процесів, а саме швидкісно-силових, координаційних, швидкісних і силових [6].

Представлені результати показників розумового розвитку, отримані наприкінці експерименту дають підстави констатувати про позитивну достовірну динаміку ($p < 0,01$) у дітей контрольної та експериментальної груп як в хлопців (табл. 1) так і у дівчат (табл. 2). Проте характер і вираження змін кількісних параметрів розумових здібностей по завершенню експерименту відрізняється у дітей

контрольної та експериментальної груп. У дітей, які займалися за експериментальною методикою, приріст більшості аналізованих показників мав більш виражену тенденцію до зростання.

Так, за результатами діагностики короточасної слухової пам'яті було виявлено, що у дітей контрольної групи показник збільшився на 0,93 бали в хлопців, і на 1,07 бали у дівчат ($p < 0,01$). В експериментальній групі спостерігається зростання середнього показника на 1,2 бали у хлопців і на 1,34 відповідно у дівчат ($p < 0,01$). Різниця між показниками ЕГ та КГ становила у хлопців 0,36 балів, у дівчат - 0,20 балів і була недостовірною ($p > 0,05$).

Таблиця 1

Динаміка показників розумових здібностей ($M \pm SD$) хлопців старшого дошкільного віку

| Розумові здібності | ЕГ (n=15) | | КГ (n=16) | | р КГ-ЕГ |
|-------------------------------------|-----------------|-------------------|-----------------|-------------------|------------|
| | до | після | до | після | |
| Пам'ять слухова, бали | 4,40 \pm 0,19 | 5,66 \pm 0,27** | 4,37 \pm 0,20 | 5,30 \pm 0,22** | >0,05 |
| Пам'ять зорова, бали | 4,33 \pm 0,34 | 6,20 \pm 0,31** | 4,31 \pm 0,29 | 5,31 \pm 0,26** | <0,05 |
| Сприйняття, бали | 4,80 \pm 0,34 | 7,06 \pm 0,38** | 4,75 \pm 0,40 | 6,37 \pm 0,41** | >0,05 |
| Мовлення, бали | 3,96 \pm 0,22 | 6,26 \pm 0,28** | 3,93 \pm 0,31 | 5,43 \pm 0,27** | <0,05 |
| Мислення наочно-образне, бали | 4,50 \pm 0,27 | 6,73 \pm 0,31** | 4,62 \pm 0,24 | 5,87 \pm 0,23** | <0,05 |
| Мислення наочно-дійове, бали | 4,86 \pm 0,27 | 6,46 \pm 0,30** | 4,75 \pm 0,23 | 5,68 \pm 0,21** | <0,05 |
| Мислення математичне, бали | 11,7 \pm 0,72 | 17,6 \pm 0,52** | 12,0 \pm 0,83 | 15,9 \pm 0,64** | <0,05 |
| Увага переключення і розподіл, бали | 3,93 \pm 0,30 | 4,80 \pm 0,26** | 4,15 \pm 0,32 | 4,75 \pm 0,28** | >0,05 |
| Увага об'єм, бали | 4,66 \pm 0,23 | 6,13 \pm 0,21** | 4,65 \pm 0,29 | 5,37 \pm 0,27** | <0,05 |

Примітки: ** – $p < 0,01$ різниця до і після експерименту достовірною;
t кр.=2,04 при $p < 0,05$

Порівняльний аналіз отриманих результатів динаміки середнього показника зорової пам'яті засвідчив покращення на 1 бал в хлопців і на 0,86 бали у дівчат контрольної групи ($p < 0,01$), в експериментальній групі на 1,87 бали у хлопців і на 1,53 бали у дівчат ($p < 0,01$). Різниця між кінцевими показниками ЕГ та КГ була достовірною ($p < 0,05$) і становила 0,89 балів у хлопців та 0,82 бали у дівчат.

В обох групах дітей середній показник слухової пам'яті відповідав середньому рівню розвитку для даного віку, середній показник зорової пам'яті відповідав високому рівню у хлопців ЕГ та середньому рівню у хлопців і дівчат КГ та дівчат ЕГ.

Слід зазначити, що пам'ять в цьому віці набуває домінуючої функції серед інших психічних процесів. Ні до, ні після цього періоду дитина не запам'ятовує з такою легкістю самий різноманітний матеріал. Саме в процесі ігрових вправ відбувається інтенсивний розвиток пам'яті, оскільки діти свідомо запам'ятовують те, що викликає в них інтерес і емоції. Ще І. М. Сеченов довів, що при скороченні м'язів у кору головного мозку надходить потік нервових імпульсів, і підвищується тонус, сприйнятливність до засвоєння і запам'ятовування інформації.

Дослідження динаміки розвитку сприйняття по завершенню експерименту дає право стверджувати, що середній показник достовірно збільшився з 4,75 до 6,37 балів у хлопців і з 4,75 до 6,25 балів у дівчат контрольної групи ($p < 0,01$), тобто різниця становила 1,62 та 1,5 балів у хлопців і дівчат відповідно. В експериментальній групі спостерігається більш виражена динаміка до зростання на 2,26 бали у хлопців і на 2,23 бали у дівчат ($p < 0,01$). Саме різноманітна рухова діяльність з інтелектуальною складовою дозволила удосконалити спектр сприйняття, збагатити враження, обумовлюючи доставку багатшого сприйманого матеріалу. В процесі рухливо-дидактичних завдань сприйняття набувало осмисленого, цілеспрямованого, аналізованого характеру. В ньому виділялись мимовільні дії – спостереження, розглядання, пошук. Міжгрупова різниця між показниками ЕГ та КГ була недостовірною ($p > 0,05$) і відповідала 0,69 та 0,58 балів у хлопців та дівчат відповідно.

Отримані результати відповідали середньому рівню розвитку сприйняття для дітей даного віку як в контрольній так і в експериментальній групах хлопців і дівчат.

Таблиця 2

Динаміка показників розумових здібностей ($M \pm SD$) дівчат старшого дошкільного віку

| Розумові здібності | ЕГ (n=15) | | КГ (n=14) | | р КГ-ЕГ |
|-------------------------------------|------------------|-------------------|-----------------|-------------------|------------|
| | до | після | до | після | |
| Пам'ять слухова, бали | 4,46 \pm 0,19 | 5,80 \pm 0,29** | 4,72 \pm 0,24 | 5,78 \pm 0,28** | >0,05 |
| Пам'ять зорова, бали | 4,0 \pm 0,25 | 5,53 \pm 0,27** | 3,85 \pm 0,32 | 4,71 \pm 0,26** | <0,05 |
| Сприйняття, бали | 4,70 \pm 0,24 | 6,93 \pm 0,39** | 4,75 \pm 0,38 | 6,35 \pm 0,35** | >0,05 |
| Мовлення, бали | 3,73 \pm 0,21 | 5,73 \pm 0,30** | 3,64 \pm 0,34 | 4,71 \pm 0,36** | <0,05 |
| Мислення наочно-образне, бали | 4,0 \pm 0,26 | 5,86 \pm 0,37** | 4,03 \pm 0,23 | 4,85 \pm 0,25** | <0,05 |
| Мислення наочно-дійове, бали | 4,66 \pm 0,23 | 6,73 \pm 0,28** | 4,50 \pm 0,32 | 5,78 \pm 0,35** | <0,05 |
| Мислення математичне, бали | 11,06 \pm 0,74 | 16,5 \pm 0,56** | 11,0 \pm 0,75 | 14,6 \pm 0,73** | <0,05 |
| Увага переключення і розподіл, бали | 3,76 \pm 0,23 | 4,60 \pm 0,16** | 3,57 \pm 0,28 | 4,35 \pm 0,24** | >0,05 |
| Увага об'єм, бали | 4,60 \pm 0,25 | 6,33 \pm 0,25** | 4,64 \pm 0,34 | 5,50 \pm 0,31** | <0,05 |

Примітки: ** – $p < 0,01$ різниця до і після експерименту достовірна;
t кр.=2,05 при $p < 0,05$

Суттєві зміни в динаміці розумових здібностей були відмічені в розвитку мовлення, а саме середній показник покращився в контрольній групі на 1,5 бали у хлопців і на 1,07 у дівчат відповідно ($p < 0,01$). Для дітей експериментальної групи були характерні достовірно більш кращі, ніж у представників контрольної групи значення, так у хлопців показник виріс на 2,3 бали і на 2 бали у дівчат ($p < 0,01$). Така тенденція до покращення обумовлена низкою факторів: прямий фактор, який проявляється в самих рухливо-дидактичних іграх, де діти складали склади, вигадували слова, тим самим збагачуючи свій словниковий запас; опосередкований фактор, який обумовлений тим, що проекція кисті знаходиться в одному іннерваційному центрі з мовною зоною і в рухових діях з м'ячами відбувається інтенсивний розвиток мовлення. Різниця між кінцевими показниками ЕГ та КГ становила 0,83 бали у хлопців, у дівчат – 1,02 бали

і підтвердилася статистично ($p < 0,05$). В обох групах дітей середній показник мовлення відповідав середньому рівню розвитку.

Достатньо вираженим було зареєстроване статистично значиме покращення у розвитку наочно-образного мислення, так в контрольній групі середній показник збільшився на 1,25 бали у хлопців і на 0,83 бали у дівчат ($p < 0,01$), тоді як в експериментальній групі показник збільшився на 2,23 бали у хлопців і 1,86 бали у дівчат ($p < 0,01$). Процес здійснення рухів в поєднанні з дидактичним компонентом потребували від дитини миттєву оцінку ситуації, вибір відповідних дій, необхідність прийняття рішення, аналізу, синтезу та порівняння.

Різниця між показниками ЕГ та КГ наприкінці експерименту була достовірною ($p < 0,05$) і становила 0,86 і 1,02 бали у хлопців та дівчат відповідно. Кінцеві показники розвитку наочно-образного мислення відповідали середньому рівню для дітей обох статей як в експериментальній так і в контрольній групах.

Середній бал за методикою «Обведи контур», що характеризує рівень розвитку наочно-дійового мислення і дрібної моторики покращився на 0,93 у хлопців і на 1,28 відповідно у дівчат контрольної групи ($p < 0,01$). У дітей експериментальної групи зростання середнього показника було вищим – на 1,6 балів у хлопців і на 2,06 у дівчат ($p < 0,01$). Більш високе зростання показника є характерним для дітей експериментальної групи, тому як дії з м'ячем покращують моторну координацію, що в свою чергу впливає на діяльність нервової системи по керуванню точними рухами і дозволяє досягати високих результатів в діях різної складності (при письмі, малюванні). Тобто дії з м'ячем, укріплюючи м'язи кистей, створюють позитивний вплив на розвиток моторики руки, удосконалення тонких рухових координацій, що особливо важливо для дітей старшого дошкільного віку, які готуються до навчання у школі.

Порівнюючи отримані кінцеві результати між ЕГ та КГ виявлено достовірну різницю ($p < 0,05$), яка становила 0,78 балів у хлопців та 0,95 балів у дівчат. Середній показник розвитку наочно-дійового мислення в обох групах у хлопців та дівчат відповідав середньому рівню для дітей даного віку.

При діагностиці математичних знань та умінь по завершенню експерименту було виявлено достовірне покращення ($p < 0,01$) на 3,93 бали у хлопців та 3,57 бали у дівчат контрольної групи, тоді як в експериментальній групі середній показник виріс на 5,93 та 5,47 бали у хлопців та дівчат відповідно ($p < 0,01$). Різниця між кінцевими показниками груп становила 1,73 бали у хлопців та 1,96 бали у дівчат і підтвердилася статистично ($p < 0,05$).

Оцінюючи результати в динаміці розвитку уваги (переключення і розподіл) було виявлено, що середній показник за період проведення експерименту поліпшився в контрольній групі на 0,60 бали у хлопчиків і на 0,78 балів у дівчат ($p < 0,01$). В експериментальній групі спостерігалось незначно, але вище зростання цього показника на 0,87 і 0,84 бали у хлопців і дівчат відповідно ($p < 0,01$). Адже на фоні активної рухової діяльності підвищується пластичність центральної нервової системи, покращується координація рухів, удосконалюється керування всіма функціями організму, збільшується сила і врівноваженість

нервових процесів, що в свою чергу визначає здатність дітей в процесі рухливої гри виконувати кілька дій, тобто розподіляти свою увагу.

Міжгрупова різниця між кінцевими показниками ЕГ та КГ була недостовірною ($p > 0,05$) і відповідала 0,15 балів у хлопців та 0,25 балів у дівчат. Отримані кінцеві результати відповідали низькому рівню розвитку уваги (переключення і розподіл) у хлопців та дівчат обох груп.

Аналогічна картина спостерігалась у зростанні такого показника як увага (об'єм), відмічено достовірне зростання в контрольній групі у хлопців на 0,72 бали, у дівчат на 0,86 балів ($p < 0,01$). У дітей експериментальної групи визначено більш високе зростання середнього показника об'єму уваги на 1,47 балів у хлопців і на 1,73 бали у дівчат ($p < 0,01$). Це пояснюється тим, що в процесі ігор, естафет діти зосереджували увагу не на одному об'єкті, а відразу на декількох (предмет, м'яч, суперник, партнер).

Різниця між показниками ЕГ та КГ була достовірною ($p < 0,05$) і становила 0,76 і 0,83 бали у хлопців та дівчат відповідно. Отримані кінцеві результати відповідали середньому рівню розвитку уваги (об'єм) у дітей експериментальної групи та низькому рівню у хлопців та дівчат контрольної групи.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз результатів проведеного психологічного тестування наприкінці педагогічного експерименту засвідчив позитивну динаміку показників розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку як контрольної так і експериментальної груп на статистично достовірному рівні ($p < 0,01$), однак у дітей ЕГ спостерігається більш виражена тенденція до зростання.

2. Порівняльний аналіз між групових показників розумових здібностей дітей ЕГ та КГ виявив достовірну різницю ($p < 0,05$) по шести показникам (пам'ять зорова, мовлення, мислення наочно-дійове, мислення наочно-образне, мислення математичне, увага об'єм).

3. Отримані результати дають підставу стверджувати, що розроблена та реалізована експериментальна методика розвитку фізичних і розумових здібностей з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів позитивно вплинула на показники розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. Навч. посіб. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 428 с.
2. Дубогай О. Д. Інтеграція пізнавальної та рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів. / О. Д. Дубогай, Б. П. Пангелов, Н. О. Фролова, М. і. Горбенко. – К. : Оріяни, 2001. – 150 с.
3. Козіна Ж. Л. Система інтегрального розвитку дітей 1-5 років із застосуванням технічних пристроїв / Ж. Л. Козіна, О. Г. Лахно, Т. В. Москалець, Н. М. Кондак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 9. – С. 61–68

4. Методика використання інтегрально-розвивальних м'ячів у інтелектуальному і фізичному розвитку дітей : а. с. на твір № 37947 Україна / Приступа Є. Н., Виноградський Б. А., Петрина Р. Л., Петришин Ю. В., Окопний А. М., Пасічник В. М. – Заяв. 12.04.2011.

5. Пангелова Н. Напрями удосконалення змісту та організації фізичного виховання для гармонійного розвитку дошкільників / Н. Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2005. – № 2. – С. 40–43

6. Пасічник В. М. Взаємозв'язки фізичних і розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку / В. М. Пасічник // Актуальні проблеми розвитку спорту для всіх : досвід, досягнення, тенденції : матеріали IV міжн. наук. практ. конф. – Тернопіль : ТНПУ, 2012. – С. 66–71

Аннотація. В. М. Пасічник. Влияние экспериментальной методики использования интегрально-развивающих мячей на показатели умственных способностей детей старшего дошкольного возраста.

Физическое и интеллектуальное становление личности ребёнка рассматривается и осуществляется чаще всего изолированно друг от друга, в пределах физического и умственного воспитания, где каждому виду соответствуют свои специфические задачи, средства и методы решения. Одним из перспективных путей оптимизации физического воспитания в дошкольных образовательных учреждениях является внедрение инновационных технологий, которые направлены на интегрированное развитие физических и умственных способностей детей. Разработанная и внедрённая экспериментальная методика с использованием интегрально-развивающих мячей позволяет улучшить показатели умственных способностей детей старшего дошкольного возраста, способствует успешной подготовке к школе.

Ключевые слова: физическое воспитание, старший дошкольный возраст, физическая подготовленность, умственные способности, интегрально-развивающие мячи.

Annotation. V. M. Pasichnik. Vliyanie experimental method of the use of integral-developing balls on the indexes of mental abilities of children of senior preschool age.

Physical and intellectual development of the personality of the child usually is considered and carried out in isolation from each other, within the physical and mental training, where each type has its own specific objectives, the means and methods of solution. One of the prospective ways to optimize physical education in preschools is the introduction of innovative technologies, which are aimed at the integrated development of the physical and mental abilities of children. Designed and implemented, the author's methods using integral-developmental balls can improve the performance of mental abilities of preschool children, contributes to successful preparation for school.

Key words: physical education, preschool children, mental abilities, integral-development balls.